

[Enggaard.]

har behandlet for et øjeblik siden, behandlet i lønningrådet, og jeg skal derfor anbefale lovforslaget til en velvillig behandling i folketingets lønningsudvalg.

Svend Haugaard: Normeringslovforslaget for Grønland har som sædvanlig været underkastet kritisk vurdering i lønningrådet, og jeg har kun ganske få bemærkninger. Det må være helt selvfølgeligt, at der gælder de samme regler for pensionsbidrag for grønlandske tjenestemænd som for de syddanske, og ændringen fra 4 pct. til 3½ pct. er noget helt selvfølgeligt.

Jeg er også med på de forøgede oprykningsmuligheder for grønlandske lærere. Det er et område, som hidtil har givet meget betydelige problemer. Hvis man taler med de grønlandske lærere, vil man mærke en meget stærk kritik og utilfredshed. Jeg mener ikke, at denne kritik i ét og alt er berettiget, men jeg mener dog, at den linje, der her er vist, er rigtig, og jeg mener i øvrigt, at det vil være rigtigt, at man ved første lejlighed tager en virkelig tilbunds-gående drøftelse af hele dette opryknings- og lønningsspørgsmål for de grønlandske lærere.

Det samme gælder med hensyn til politiets advancementsmuligheder eller måske rettere mangel på samme. Også på det punkt ved jeg der er en meget betydelig utilfredshed, og det kan være rigtigt at tage en principiel drøftelse af det.

I øvrigt vil jeg gerne have lov til at udtrykke min glæde over, at der nu bliver oprettet en stilling som konsulent for aften- og ungdomsskoleundervisningen. Jeg mener, det er et område, hvor der er et meget stort behov. Den tekniske udbygning af Grønland er jo noget meget væsentligt, noget meget vigtigt, men på den anden side må vi vist sige, at som forholdene ligger i dag, er fritids- og ungdomsundervisningens udbygning til en virkelig givende form i hvert fald ikke mindre vigtig end den tekniske udbygning.

Jeg kan på det radikale venstres vegne anbefale lovforslaget.

Vivike: Jeg kan tilsige lovforslaget en velvillig behandling.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann):

Jeg vil gerne udtrykke min tak til alle ordførerne for den tilslutning, der i princippet er givet til lovforslaget, som nu — forstår jeg — går til videre behandling i lønning-udvalget, hvor jo også de enkeltheder, som det ærede medlem hr. Knud Hertling har fremdraget, f. eks. med hensyn til politibetjentenes faglige uddannelse, de 2 års aspiranttid, og disse ting kan behandles — ting som jeg personlig ikke har nær så gode forudsætninger for at bedømme — som andre organer, der plejer at beskæftige sig med uddannelse og med lønninger, har.

Jeg glæder mig også over, at lærerne har fået en bedre placering, og at dette, så vidt jeg her har hørt, har vakt tilfredshed hos alle partiets ordførere, og jeg er i øvrigt naturligvis villig til, hvis udvalget ønsker det, at være med til at drøfte nærmere enkeltheder dér.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til lønningstudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 36) findes i tillæg A. sp. 741, fremsættelsen i tidenden sp. 228).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Carl P. Jensen: Som det ses af indledningen til bemærkningerne til dette lovforslag, var det til første behandling den 18. april, men nåede ikke at blive færdigbehandlet.

Jeg skal for mit vedkommende henvise til denne første behandling og har intet at føje til det, jeg sagde ved den lejlighed, men anbefaler forslaget.

Lembourn: Ligesom ved første behandling i forrige samling kan jeg på det konservative folkepartis vegne anbefale lovforslaget.

Det er rigtigt i sit sigte: at det offentlige træder til for at støtte private investorer, når man tager i betragtning, hvilken risiko der er ved privat erhvervsliv i Grønland. Jeg vil imidlertid gerne lige have lov til atter at gentage min henstilling til ministeren om at overveje muligheden for en lidt mere smidig formulering af § 1, stk. 2, fordi man, sådan som det er formuleret i øjeblikket, kan få det indtryk, at hvis der skulle komme en konflikt mellem et privat investeringsønske og det, som er nedlagt i investeringsplanen, og som er en følge af koncentrationspolitikken, så må det private investeringsønske vige. Det er næppe altid rigtigt, og jeg håber derfor, at ministerens åbne holdning dengang atter vil vise sig, og at vi i udvalget kan drøfte en eventuel lidt mere smidig formulering.

Det paradoksale er jo, at man meget vel kan tænke sig, at hvis en privat investor holder sig inden for investeringsplanens rammer, har en sådan virksomhed mindre brug for støtte, men hvis man ønsker at anlægge en virksomhed, som ikke er i overensstemmelse med investeringsplanen, kan der netop blive brug for en eller anden form for støtte.

Til slut skal det, synes jeg, ved første behandling siges, at mit parti lægger meget vægt på, at loven først og fremmest skal støtte grønlandsk initiativ, og at den skal bruges til at fremme grønlændernes egne muligheder for at skabe et privat erhvervsliv.

Med disse bemærkninger kan jeg på mit partis vegne anbefale en hurtig og en velvillig behandling.

Holger Hansen: Det er jo en genfremsættelse fra i foråret, og jeg skal henvise til de bemærkninger, jeg gjorde ved første behandling i foråret, og anbefale lovforslaget her til en velvillig og hurtig behandling.

Svend Haugaard: Som nævnt er lovforslaget her jo identisk med det i foregående samling fremsatte, som desværre ikke nåede særlig langt. Jeg skal ikke gentage bemærkninger fra dengang; vi står ved vor anbefa-

ling, men jeg har en enkelt tilføjelse, fremkaldt af et besøg i Grønland.

Et sådant besøg må gøre det klart for enhver, at erhvervsmulighederne på Grønland er ret begrænsede, meget vanskelige, og at man investerer i privat erhvervsvirksomhed under meget betydelig risiko. Derfor kan der være grund til endnu stærkere end sidst at betone nødvendigheden af støtte, men også, at økonomisk bistand alene i form af lån og tilskud ikke er tilstrækkeligt. Hvis den grønlandske befolkning skal gøre sig gældende på lige fod med den syddanske, mener jeg, det er påkrævet, at grønlandske erhvervsdrivende får teknisk vejledning, får støtte til regnskabsføring, budgetlægning og ikke mindst, i hvert fald for håndværkets vedkommende, også støtte til tilbudsgivning. Og jeg tror også, det er absolut nødvendigt, at grønlandske erhvervsdrivende, hvis de skal gøre sig gældende, får støtte med hensyn til at sætte dem i stand til at udnytte den værende lovgivning på en sådan måde, at de får tilstrækkeligt ud af den.

Den grønlandske befolkning er handicappet i forhold til syddanske erhvervsdrivende i Grønland; det gælder deres erfaringsgrundlag, det gælder den tekniske viden, det gælder kendskab til planlægning og økonomisk indsigt, og det gælder også på den måde, at de grønlandske erhvervsdrivende meget let risikerer at blive holdt ude af de danske erhvervsdrivende, som forholdsvis let finder hinanden. Jeg tror derfor, det er nødvendigt, at vi foruden den økonomiske hjælp i form af lån og tilskud også er parat til at indsætte konsulentstøtte og oprette en række erhvervskursus ved siden af den økonomiske støtte.

Jeg kan anbefale lovforslaget til hurtig behandling.

Vivike: Jeg skal indskrænke mig til at henvise til, hvad jeg sagde, da lovforslaget første gang blev fremsat.

Rosing: Jeg skal til at begynde med på min kollega hr. Knud Hertlings og egne vegne rette en tak til ministeren for Grønland for, at denne genfremsættelse af forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland er sket så tidligt, som tilfældet er. Dette giver mig forhåbninger om, at vi i det kommende

[Rosing.]

udvalg kan fuldføre arbejdet ret tidligt, måske inden jul. For erhvervene i Grønland er det nemlig meget ønskeligt, at lovforslaget bliver færdigbehandlet så tidligt som overhovedet muligt, og at ministeren under forudsætning af mulighed for indsættelse af fornøden administration sørger for, at loven sættes i kraft så tidligt som muligt. Der behøves vel ikke en omfattende argumentation for dette ønske. Folketinget er nemlig ikke uvidende om de grønlandske erhvervs trænge og anstrengte kår i de seneste år. Fiskeriet er slået fejl på grund af klimatiske og andre forhold, den traditionelle sælfangst lider under misfangst og lavere markedspriser på sælskind, fåreavlen er i vinteren 1966-67 ramt af katastrofe, så det tager flere år at genoprette erhvervet til det samme niveau som før katastrofen. Disse kendsgerninger siger i sig selv, hvor stort behov der er for at få indført mere tidssvarende og klare regler for støtteordninger i Grønland. I øvrigt henviser jeg til min kollegas bemærkninger til lovforslagets indhold og enkelte bestemmelser under første behandling af dette i april måned i år.

Men de oplysninger, jeg under min rejse i år i min opstillingskreds har fået, giver mig anledning til at komme med en yderligere bemærkning til lovforslagets afdeling vedrørende landbrug, renavl og lignende. Fåreavlskatastrofen sidste år og efterfølgende foranstaltninger samt planlægning og forsikring af erhvervet har gjort det klart for alle implicerede, at en hurtigere forøgelse af opdyrkede græsningsarealer er en afgjort nødvendighed, men forringede økonomiske forhold blandt fåreavlerne i år fremmer afgjort ikke opnåelsen af denne nødvendige målsætning, tværtimod.

Det må også fremhæves, at det foreliggende lovforslag i hvert fald for fåreavlens vedkommende er udformet under andre forudsætninger og således ikke mere passer til de faktiske økonomiske forhold, når det drejer sig om anlæg af nye græsningsarealer. Det drejer sig om store og nylig indtrufne omkostningsforøgelser ved nyrødnings- og opdyrkningsarbejde gennem højere priser for leje af landbrugsredskaber og transport heraf. Indtil for nylig betalte en lejer af en traktor 15 kr. pr. time. Nu er prisen tredoblet, foruden at vedkommende lejer skal

dække samtlige transportomkostninger, som en fåreavler tidligere var fritaget for. Der til kommer, at leje af en grøftegraver, som nu er anskaffet af fåreavlsstationen og lejes ud til fåreavleren, koster 85 kr. pr. time plus transportomkostninger. Disse forringede økonomiske forhold for fåreavlerne netop i den vanskeligste tid gør det nødvendigt, at vi i udvalget kigger nærmere på lovforslagets § 16, stk. 1 og 2, som handler om ydede låns løbetid og størrelsen af rente- og afdragsfri lån til grundforbedringsarbejder.

Med disse bemærkninger vil jeg anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i tinget.

Ministeren for Grønland (A. C. Normann): Jeg vil gerne begynde med den bemærkning til det ærede medlem hr. Lembourn, at det spørgsmål, som det ærede medlem rejste nu og også i foråret, da vi drøftede dette lovforslag første gang, jo kan drøftes og bør drøftes i udvalget. Jeg har ikke noget imod, at man diskuterer en anden formulering af § 1, stk. 2, men har slet ikke den fornemmelse, at dette stykke, denne paragraf, kan opfattes således, at det skulle være hensigten ligesom at diskriminere private investeringsønsker, så de altså må vige for det offentlige investeringsplaner. Noget sådant, synes jeg, ligger der ikke i forslaget, sådan kan jeg ikke læse det, og det er heller ikke hensigten at administrere det på en sådan måde, at private investeringer diskrimineres. Jeg tror, at der fra alle sider tværtimod er en stærk interesse for at animere til private investeringer i Grønland.

Det ærede medlem hr. Svend Haugaard rejste spørgsmålet om en ny konsulentvirksomhed i Grønland, og jeg er ganske overordentlig stærkt enig med det ærede medlem i, at gennem konsulentvirksomheden har man en stor mulighed for at hjælpe erhvervs livet. De erfaringer, vi herhjemme har på de forskellige områder, navnlig inden for landbruget, men efterhånden også inden for håndværk og butikshandel og på andre områder om nytten af konsulentvirksomhed, er jo overordentlig gode, og jeg tror altså også, man ville kunne udnytte den tanke stærkt i Grønland, selv om jeg dog må nævne; at der jo i vid udstrækning gives teknisk rådgivning og hjælp også til de private, når der er

[Ministeren for Grønland.]

tale om byggeri eller andre erhvervsmæssige forhold. Men man kan da i alt fald drøfte, under hvilken form man ville kunne gennemføre noget lignende i Grønland. Det er jo muligt, at den danske konsulentlovgivning direkte kan finde anvendelse i en tillempet form, sådan at de ønsker, det ærede medlem hr. Svend Haugaard her har givet udtryk for, kunne praktiseres ad den vej.

Det er, vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Rosing, min hensigt at benytte bemyndigelsen til at sætte denne lov i kraft, hvis jeg får den, så hurtigt som overhovedet muligt, og derfor ser jeg også meget gerne, at vi nu gennemfører en hurtig behandling af lovforslaget.

Jeg kan sige, at svarene på alle de spørgsmål — og det var jo et stort væld af spørgsmål, som krævede mange forundersøgelser — der stilledes, samtidig med at folketinget hjemsendtes, nu ligger parat til, at det nye udvalg kan få dette materiale at arbejde med straks, når det går i gang med sit arbejde.

Det ærede medlems bemærkninger om erhvervslivets vanskeligheder i Grønland er jo desværre såre rigtige, det har jeg også konstateret under min rejse deroppe i denne sommer. Det gælder først og fremmest hovederhvervet, fiskeriet, som er overordentlig vanskelig stillet både med hensyn til fangstmuligheder og også i vid udstrækning med hensyn til priser, selv om det dér har ændret sig lidt til det bedre. Katastrofen for fåreavlen sidste år kender vi alle, og at det i de områder, hvor man lever af fangst, har knebet med priserne, er også en kendsgerning.

Nu er der jo muligheder i det lovforslag, vi her behandler, for at gøre noget på det område, som det ærede medlem hr. Rosing særlig fremdrog, nemlig med hensyn til nye græsningsarealer for fåreavlen og renavl. Lovforslagets §§ 14-16 indeholder jo muligheder for en langvarig långivning på disse områder, og jeg håber, de vil blive udnyttet til gavn for landbruget, især fåreavlen, i Grønland.

Jeg takker alle ordførerne for den tilslutning, der er givet til lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.),

forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser),

forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb),

og

forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

Valgt blev: *Clara Munch, Lis Møller, Vestergaard Poulsen, Ulla Worm, Evan Jensen, P. E. Eriksen, Eva Ree, Vallbak, Grethe Philip, Lindegaard Rasmussen, Niels Mørk, Albertsen, Lene Christensen, Erling Dinesen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen og Chr. Madsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om vandforsyning.

Valgt blev: *Stæhr Johansen, Juul-Madsen, Poul Schlüter, H. C. Toft, Enggaard, Evan Jensen, Kristen Østergaard, Nordqvist, Amtoft, Skovmand, Hans Hækkerup, Ove Hansen, Waldemar Laurson, Axel Ivan Pedersen, Børge Schmidt, Chr. Thomsen og Krog Hansen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om dybfrosne levnedsmidler m. v.

Valgt blev: *Kirsten Gersbo, Erik Hansen* (Vejle amt), *Hans Kjær, Gerda Møller, Søren Jensen, Johan Philipsen, Marie Louise Truels-Christensen, Dagmar Andreassen, Amtoft, Erik Hansen* (Ålborg amt), *Lis Groes, Finn Christensen, Ove Hansen, Risgaard Knudsen, Chr. Rasmussen, Chr. Thomsen og Gunhild Due.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget *Vivike, Poul Dam, Krog Hansen, Morten Lange og Aksel Larsen* har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om skibes bemanding.

Med skrivelse af 9. oktober 1968 har udenrigsministeren fremsendt redegørelsen „Udviklingen inden for NATO 1966-67“, som er et supplement til den af udenrigsministeriet den 8. august 1968 udsendte redegørelse for „Dansk sikkerhedspolitik 1948-1966“.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Vivike): Jeg tillader mig herved for folketinget at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om skibes bemanding.*

Godt 4 år er gået, siden den ændrede bemandingslov for skibe trådte i kraft.

Man ændrede loven bl. a. med den motive-ring, at det var nødvendigt at komme væk fra de mange dispensationer fra loven. Dem er man ikke kommet væk fra; der dispenseres stadig væk, og mange skibe sejler med en mindre dæksbesætning end den i loven foreskrevne. De forventninger, man på dette område stillede til ændring af loven, har altså ikke holdt stik.

Påstanden om, at den ændrede lov tilgodeser sikkerheden til søs, kan heller ikke holde. Erfaringerne viser, at sikkerheden er blevet svækket. Det har altid været en fast regel netop af hensyn til sikkerheden, at der i et skib i søen var mindst 2 mand af dæksbesætningen på vagt sammen med en navigatør. Efter ændringen af loven er rederne, fordi de med den mindskede besætning ellers ikke kan holde skibene i forsvarlig

stand, gået over til, at der kun er én mand på vagt, og der er eksempler på, at denne ene mand under vagten er sendt ned på dækket for at arbejde, således at når styrmanden har haft ærinde i bestiklukafet, har skibet sejlet uden nogen til at se, hvad der eventuelt kunne komme på tværs.

Et kapitel for sig er coasterne på 299 t, der ret ofte sejler med helt uerfarne drenge, hvilket har kostet flere drenge livet. Derfor må bemandingsloven gælde for skibe over 250 t.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde. Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 16. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om veterinærvesenet samt om udøvelse af dyrlæggegerning.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om filmcensur.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om støtte til erhverv i Grønland.

Mødet hævet kl. 15.